

Колодійчук А.В.

аспірант

Інститут регіональних досліджень НАН України,

м. Львів, Україна

ВІДОБРАЖЕННЯ СУТНОСТІ КАТЕГОРІЇ “ІННОВАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ” У ПІДХОДАХ ВІТЧИЗНЯНИХ ТА ЗАРУБІЖНИХ НАУКОВЦІВ

Для здійснення інноваційного прориву у промисловості необхідною є не лише наявність відповідного ресурсного забезпечення, але і його ефективне використання. Тому кардинально важливим для активізування інноваційного розвитку національної економіки є нарощення та оптимальне використання інноваційного потенціалу.

Дослідженням теоретичного підґрунтя інноваційної діяльності, проблем використання інноваційного потенціалу займалися такі вчені, як: Х. Барнет, С. Володін, С. Ілляшенко, О. Кузьмін, Б. Санто, Б. Твісс, А. Харін, Ю. Шипуліна, Й. Шумпетер та ін. Однак визначення сутності категорії “інноваційний потенціал” потребує більше уваги і її подальше дослідження є актуальним і необхідним.

Аналізування наукової економічної літератури показало, що існує досить значна кількість дефініцій категорії “інноваційний потенціал”, яка носить фрагментарний характер, в яких інноваційний потенціал ототожнюється з інтелектуальним, науковим, науково-технічним, фінансово-ресурсним потенціалами. Таким чином, у цих визначеннях чітко не окреслюється сфера економічних відносин, яку охоплює саме інноваційний потенціал.

Також аналіз наукової літератури показав, що існують наступні підходи до означення сутності економічної категорії “інноваційний потенціал”: системний, товарний, програмний, підприємницький, ресурсно-цільовий, бар’єрний (ресурсно-гуманітарний). Їх можна сконцентрувати в наступні групи підходів: об’єктні (товарний, системний), процесні (програмний, підприємницький), ресурсні (ресурсно-цільовий, бар’єрний) підходи.

У рамках системного підходу до тлумачення поняття “інноваційний потенціал” його розглядають як економічну систему, яка включає науково-дослідні і дослідно-конструкторські розробки, продукування, дистрибуцію інноваційної продукції і базується на збалансуванні внутрішніх ресурсних можливостей інноваційно активного підприємства та зовнішніх ринкових інновацій. Тобто дана система трансформує науково-технічні знання на вході в інноваційну наукоємну продукцію на виході. Крім того, варто зазначити, що ринок зумовлює динамічність цієї системи і вимагає від неї гнучкості.

Представники товарного підходу трактують інноваційний потенціал як спроможність підприємства виробляти інноваційну наукомістку продукцію, яка користується попитом на ринку. Суттєвим недоліком даного підходу порівняно з попереднім у тому, що він торкається лише окремих сторін інноваційної діяльності ринкового суб’єкта (спеціалізовані кадри, виробничі потужності, науково-технічна база), не маючи, таким чином, системного характеру.

У програмному підході інноваційний потенціал розуміють як ступінь

спроможності ринкового суб'єкта виконувати індивідуальну програму власного інноваційного розвитку. Так, у праці [2] інноваційний потенціал підприємства автори визначають як міру його готовності виконувати завдання, що забезпечують досягнення поставленої інноваційної цілі або програми інноваційних стратегічних змін.

За підприємницьким підходом інноваційний потенціал сприймається як елемент підприємницького потенціалу, а інноваційна програма підприємницького суб'єкта розглядається як частина загальної програми функціонування підприємства на ринку. Як видно, у такому тлумаченні окремо не виділяється інноваційна сфера, а інновації розглядають лише як інструмент підвищення ефективності підприємницької діяльності.

У ресурсно-цільовому підході під інноваційним потенціалом розуміють ресурсне забезпечення інноваційного розвитку ринкового суб'єкта, регіону, національного господарства.

Бар'єрний (ресурсно-гуманітарний) підхід представлений насамперед визначенням С. Володіна, який визначає інноваційний потенціал як сукупність науково-технологічних, фінансово-економічних, виробничих, соціальних та культурно-освітніх можливостей країни (регіону, галузі, підприємства тощо) необхідних для забезпечення інноваційного розвитку економіки [1].

Таким чином, проаналізувавши вищевикладене, ми можемо подати власне визначення категорії "інноваційний потенціал" наступним чином: здатність економічної системи ринкового суб'єкта трансформувати інноваційні розробки в конкурентоспроможну інноваційну продукцію в умовах динамічності ринкового середовища.

Отже, побудова постіндустріального суспільства в нашій державі неможлива без інноваційного напрямку розвитку національного господарства, насамперед промисловості, що базуватиметься на широкому використанні наявного інноваційного потенціалу та його нарощенні. Адже досягнення будь-яких цілей інноваційного розвитку національної економіки неможливе без його ресурсного забезпечення, яке містить у собі інноваційний потенціал.

Література

1. Володін С.А. Шляхи інноваційного розвитку системи УААН / С.А. Володін – К.: ННЦІАЕ, 2004. – 140 с.
2. Харин А.А. Управление инновациями / А.А.Харин, И.Л.Коленский. – М.: Высшая школа, 2003. – 253 с.
3. Шипуліна Ю.С. Підходи до приведення у відповідність внутрішнім можливостям інноваційного розвитку господарських суб'єктів зовнішнім / Ю.С. Шипуліна // Проблеми науки. – 2004. – № 9. – С. 32-36.